

Születésnapjaink

József Attilához való viszonyomat – meglehetősen, önző módon – három személyes tényező befolyásolta. Egyrészt az, hogy majdnem ugyanazon a napon – jómagam 7-én, ugyancsak április „kegyetlen” (lásd: T. S. Eliot!), de verstermő havában – születtünk. Továbbá mindketten Szegedre jártunk egyetemre, s mindketten perbeharagba keveredtünk az alma materrel. Igaz, esetemben ez a háború mára teljes békévé oldódott, olyannyira, hogy már vendégtanári-államvizsga elnöke szerepkörben is előfordultam Szegeden. Összeköt bennünket végül, de talán elsősorban Dézsi Lajos professzor személye is, aki az ifjú József Attilát (balga vagyok, öreg J. A. nem is létezik!) „önálló kutatásra érdemes”-nek találta. Irodalomtörténész férjével együtt ugyanis igen sokat forgattuk a Dézsi-féle Szenci Molnár-szövegkiadás mindmáig el- és megkerülhetetlen kötetét, amely helyenkénti pontatlanságaival együtt is páratlan teljesítmény volt a maga idejében. A Dézsi-kiadás esetében egyébként nem csupán Szenci Molnárról szóló filológiai munkákat, de verseket is előszóltott.

Visszatérve József Attilára. Szárszói sírjánál 2004-ben kétszer is jártam, először április 20-án, amikor a sírt és környékét vastag ibolyaszőnyeg borította. Másodszor pedig 2004 kora szeptemberében, amikor kollégáimmal, a Károli Gáspár Református Egyetem oktatóival gyűltünk a sír köré, elsősorban istenes verseire emlékezve. Parafrázist pedig legutóbb 2002-ben szenteltem neki, az alábbiakban olvasható, közeli születésnapjainkat összefogó, búsan tréfálkozó verssel. Ez a parafrázis talán jelzi, tisztában vagyok azzal, mennyivel boldogabb lét adatott nekem e földön – a párhuzamok ellenére is. Más kérdés, hogy a költői örökkévalóság birtoklása – mint a szenvedések jóvátétele – csak az ő esetében nyilvánvaló és csöppet sem mellékes kérdés. Mindenesetre: holtomig tartó jó érzés a Költészet Havában, József Attila égőve alatt születésnapozni, akit egykor „kamasznagyapánk”-nak neveztem, s aki mára lassan fiammá fiatalodott a senkinek nem irgalmazó, de az ifjan haltakat ifjúságukban megőrző Időben.

Budapest–Ferencváros (Attilafalva!), 2005 márciusában

Születésnapomra

Ötvenegy éves lettem én,
(Queen Mum ha volnék, életem delén.)

Meglepetés e költemény,
ajándék-fityisz,

mellyel meglepem
választás-napi szegleten
magam, magam.

Bár volt afférom Szegeden,
kegyelmezett az egyetem,

lettem hát, s vagyok oktató,
toll és billentyű-koptató;

se ez, se az nem fontos itt,
elméd és szád ha moccanik

mindenkor ön-törvény szerint,
tudhatod, leghátul virítsz.

De jól van, jól van, jól van így,
jól van, s maradjon, holtomig.

2002. április 7.